

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ

Σύνταξη – Επιμέλεια:

Παγόνα Λάρδα, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

Επιστημονικός Συνεργάτης:

Γρηγόρης Ταβουλάρης

Μιλάνο, Οκτώβριος 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Γενική εικόνα της οικονομίας της Λομβαρδίας	3
Γεωγραφικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά	3
Οικονομικές εξελίξεις Περιφέρειας Λομβαρδίας	4
Εξωτερικό εμπόριο Περιφέρειας Λομβαρδίας	7
Διμερές εμπόριο Ελλάδας – Λομβαρδίας	10
Παρουσία ελληνικών επιχειρήσεων στην Λομβαρδία	14
Ευκαιρίες για ελληνικές επιχειρήσεις στην ιταλική αγορά με έμφαση στην περιοχή της Λομβαρδίας	14
Συμπεράσματα – Προτάσεις	16

Γενική εικόνα της οικονομίας της Λομβαρδίας

Η Λομβαρδία είναι η κορυφαία βιομηχανική και εμπορική περιφέρεια της Ιταλίας. Το Μιλάνο, η κύρια πόλη, είναι ένα από τα μεγαλύτερα βιομηχανικά κέντρα της Ιταλίας, όπου κατασκευάζεται σίδηρος και χάλυβας, αυτοκίνητα, φορητά και μηχανήματα, ενώ είναι ευρέως γνωστή ως η «πρωτεύουσα» της μόδας. Αποτελεί, επίσης, χρηματοοικονομικό και τραπεζικό κέντρο, καθώς και το κέντρο χονδρικού και λιανικού εμπορίου.

Γεωγραφικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά

Η Λομβαρδία βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ιταλίας και καλύπτει μια **έκταση** περίπου 23.863 τ.χιλ.. Συνορεύει βόρεια με την Ελβετία (Canton Ticino και Canton Graubünden), με τις περιφέρειες της Ιταλίας Trentino-Alto Adige / Südtirol και Veneto στα ανατολικά, με την Emilia-Romagna στα νότια και το Piemonte στα δυτικά.

Ο **πληθυσμός** της περιοχής ξεπερνά τα 10 εκατομμύρια κατοίκους, αντιπροσωπεύει το 16,9 % του συνολικού πληθυσμού της Ιταλίας και θεωρείται η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή στην Ιταλία.

Πρωτεύουσα της Περιφέρειας Λομβαρδίας είναι το Μιλάνο, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη και μητροπολιτική περιοχή της Ιταλίας, η οποία διαιρείται σε 12 επαρχίες.

Οικονομικό Προφίλ Περιφέρειας Λομβαρδίας	
Πρωτεύουσα	Μιλάνο
Επαρχίες (12)	Varese, Como, Sondrio, Milano, Bergamo, Brescia, Pavia, Cremona, Mantova, Lecco, Lodi, Monza και Brianza
Έκταση	23.863 τ.χιλ..
Πληθυσμός 01/01/2024	10.020.528 κάτοικοι
ΑΕΠ 2023 (εκτιμήσεις)	€ 442,3 δισ (από € 365,5 δισ. το 2022)
Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ 2023 (εκτιμήσεις)	€ 44.00
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (καθαρές ροές 2022)	€ 9,2 δισ. (2,1% του ΑΕΠ)
Ποσοστό Απασχόλησης 2023	69,3% (61,5% στην Ιταλία)
Ποσοστό Ανεργίας 2023	4,0% (7,7% σε εθνικό επίπεδο)

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ιταλίας, η Λομβαρδία, ως μία από τις πιο ισχυρές οικονομικές περιφέρειες της Ιταλίας, συνεχίζει να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εθνική οικονομία, συνεισφέροντας περίπου το 23% του ΑΕΠ της χώρας. Το 2023 χαρακτηρίστηκε από την ολοκλήρωση μιας έντονης φάσης οικονομικής επέκτασης που ακολούθησε την πανδημική κρίση.

Παρά τις διάφορες προκλήσεις, η περιοχή διατήρησε την οικονομική της σταθερότητα, ενώ οι προοπτικές για το 2024 υποδεικνύουν μια επιβράδυνση της ανάπτυξης, με ταυτόχρονες διαρθρωτικές αλλαγές που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό της περιοχής.

Οικονομικές εξελίξεις Περιφέρειας Λομβαρδίας

Μακροοικονομικό Πλαίσιο & Οικονομική Κατάσταση

Το 2023 ολοκληρώθηκε η φάση ισχυρής επέκτασης της οικονομίας της Λομβαρδίας, μετά την πανδημική κρίση. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ιταλίας, το ΑΕΠ της Λομβαρδίας αυξήθηκε κατά 1,2%, υπερβαίνοντας τον εθνικό μέσο όρο του 0,9%. Ωστόσο, η δυναμική της ανάπτυξης άρχισε να επιβραδύνεται ήδη από το τελευταίο τρίμηνο του 2022, τάση που συνεχίστηκε και το α' τρίμηνο του 2024.

Ο πληθωρισμός μειώθηκε από 11,0% το 2022 σε 1,0% τον Μάρτιο του 2024, αντανακλώντας κυρίως τη μείωση των τιμών σε τομείς όπως η στέγαση και οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οι οποίες επηρεάστηκαν από τη μείωση του ενεργειακού κόστους.

Η βιομηχανική παραγωγή παρέμεινε στάσιμη το 2023, ενώ ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων μειώθηκε. Αντίστοιχα, οι εξαγωγές σημείωσαν ελαφρά μείωση, παρόλο που αυτή ήταν μικρότερη από την αναμενόμενη πτώση της δυνητικής ζήτησης. Παρά τις βελτιώσεις στις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού, σημαντικά προβλήματα σημειώθηκαν και στον τομέα των πρώτων υλών και των προϊόντων ενδιάμεσων αγαθών, με την κρίση στην Ερυθρά Θάλασσα να συνεχίζει να επιβαρύνει τους χρόνους παράδοσης των αγαθών.

Στον τομέα των κατασκευών, η δραστηριότητα συνέχισε να επεκτείνεται, υποστηριζόμενη ακόμη από κίνητρα για μέτρα ενεργειακής απόδοσης και τις εργασίες του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (PNRR). Η αγορά ακινήτων, από την άλλη πλευρά, υπέστη οπισθοδρόμηση, με απότομη μείωση των πωλήσεων, η οποία επηρεάστηκε από την αύξηση του κόστους των στεγαστικών δανείων και την επιβράδυνση των τιμών.

Στις μη χρηματοπιστωτικές ιδιωτικές υπηρεσίες, ο κύκλος εργασιών συνέχισε να αυξάνεται, ιδίως στις δραστηριότητες παροχής καταλυμάτων και εστίασης, οι οποίες επωφελήθηκαν από τις καλές επιδόσεις του τουρισμού, ιδίως από το εξωτερικό.

Το 2023, τα εταιρικά κέρδη παρέμειναν υψηλά, παρά την αύξηση των επιτοκίων. Οι εταιρείες μείωσαν το χρέος τους προς τις τράπεζες και χρησιμοποίησαν μέρος των ταμειακών αποθεμάτων που συσσωρεύτηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας για τη χρηματοδότηση της τρέχουσας δραστηριότητας και των επενδύσεων. Οι μεγάλες εταιρείες συνέχισαν να αντλούν κεφάλαια στην αγορά ομολόγων. Οι εταιρείες αντιμετώπισαν την εξασθένηση της οικονομικής κατάστασης και την αύξηση των επιτοκίων ξεκινώντας από μια πιο σταθερή οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση από ό,τι σε παρόμοιες κυκλικές φάσεις του πρόσφατου παρελθόντος. Η ισχύς των ισολογισμών αντανακλάται θετικά στους δείκτες φερεγγυότητας του χρέους προς τους μεσάζοντες.

Το εισόδημα των νοικοκυριών έχει μειωθεί σε πραγματικούς όρους, λόγω της αύξησης των τιμών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ιταλίας, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, το 7,5% των οικογενειών των Λομβαρδών είναι κάτω από το όριο της φτώχειας, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο. Η κατανάλωση, αν και επιβραδύνθηκε, συνέχισε να αυξάνεται και οι δαπάνες χρηματοδοτήθηκαν αντλώντας από τη ρευστότητα που συσσωρεύτηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας και, εν μέρει, με την προσφυγή στην καταναλωτική πίστη.

Η οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών παρέμεινε συνολικά σταθερή, αν και υπήρχαν ενδείξεις αυξημένων δυσκολιών στην τήρηση των προθεσμιών πληρωμής των ενυπόθηκων δανείων.

Επενδυτική Δραστηριότητα και Εταιρικά Κέρδη

Η Λομβαρδία, ως οικονομικό κέντρο, συνέχισε να προσελκύει σημαντικές επενδύσεις, ιδιαίτερα στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ). Περισσότερες από τις μισές βιομηχανικές επιχειρήσεις της περιοχής έχουν υλοποιήσει ή σχεδιάζουν επενδύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, με στόχο την αύξηση της αυτοπαραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Η επένδυση σε νέες τεχνολογίες και η ανάπτυξη του υπολογιστικού νέφους αναδείχθηκαν ως σημαντικοί τομείς, με περίπου το 60% των επιχειρήσεων να έχουν επενδύσει σε προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες.

Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). - Το 2022 (το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), η καθαρή ροή ΑΞΕ στο εξωτερικό από κατοίκους της περιφέρειας Λομβαρδίας ήταν θετική (ήτοι 13,3 δισεκατομμύρια) και, σε σχέση με το ΑΕΠ, υψηλότερη από τον ιταλικό μέσο όρο (3,0 και 0,8 % αντίστοιχα). Οι καθαρές ροές ΑΞΕ από το εξωτερικό έγιναν και πάλι θετικές (κατά 9,4 δισ. ευρώ), αντανάκλωντας κυρίως το θετικό ισοζύγιο των επενδύσεων σε μετοχές. Σε σχέση με το ΑΕΠ (2,1%) ήταν υψηλότερες από τον ιταλικό μέσο όρο (1,6%). Στο τέλος του 2022, το απόθεμα των ΑΞΕ στο εξωτερικό στην περιοχή ανερχόταν στο 40,6% του ΑΕΠ- από το εξωτερικό ήταν 50,8%, με τομεακή διάρθρωση ουσιαστικά αμετάβλητη σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Η διεθνοποίηση της περιοχής και η σημασία των εισερχόμενων και εξερχόμενων ΑΞΕ επιβεβαιώνεται από το ρόλο που διαδραματίζουν οι πολυεθνικοί όμιλοι στην περιφερειακή οικονομία. Πρόκειται για επιχειρηματικές μονάδες που χαρακτηρίζονται από υψηλή παραγωγή ανά εργαζόμενο, ισχυρή τάση για εξαγωγές και καινοτομία και οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία αξίας στην περιοχή.

Κύριοι Τομείς της Οικονομίας

Οι κύριοι τομείς επιχειρηματικότητας στη Λομβαρδία είναι οι εξής: μηχανική, ηλεκτρονικά, χαλυβουργία/μεταλλουργία, αυτοκινητοβιομηχανία, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, χημικά και πετροχημικά, φαρμακευτικά και καλλυντικά, τρόφιμα και ποτά, εκδόσεις, ένδυση και υπόδηση, έπιπλα.

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η βιομηχανία υπέστη σημαντικές απώλειες, με τομείς όπως η χαλυβουργία και η κλωστοϋφαντουργία να σημειώνουν μεγάλες μειώσεις στην παραγωγή τους. Ωστόσο, υπήρξαν τομείς όπως η ένδυση και η αυτοκινητοβιομηχανία που παρουσίασαν ισχυρή ανάπτυξη.

Οι υπηρεσίες, ιδιαίτερα ο τουρισμός και η εστίαση, συνέχισαν να αναπτύσσονται, ενισχυμένες από την αύξηση του τουρισμού από το εξωτερικό.

Αγορά Εργασίας και Κοινωνική Διάσταση

Το ποσοστό ανεργίας στη Λομβαρδία συνέχισε να μειώνεται, φθάνοντας σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα το 2023, ενώ οι μισθοί αυξήθηκαν συγκρατημένα. Παρά την αύξηση της απασχόλησης, οι επιχειρήσεις ανέφεραν δυσκολίες στην εξεύρεση νέου και κατάλληλου προσωπικού.

Συγκεκριμένα, ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία μειώθηκε κατά τη διάρκεια του 2023 (-16,5 % κατά μέσο όρο κατά τη διάρκεια του έτους). Ως αποτέλεσμα, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 4,0% (7,7% σε εθνικό επίπεδο), το οποίο είναι κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από ό,τι το 2019 και επίσης ιδιαίτερα χαμηλό σε ιστορική σύγκριση.

Η πραγματική αγοραστική δύναμη των οικογενειών μειώθηκε λόγω του πληθωρισμού, ωστόσο η κατανάλωση, αν και επιβραδυνόμενη, συνέχισε να αυξάνεται, ενώ το 7,5% των οικογενειών στην περιοχή βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως προαναφέρθηκε.

Δημοσιονομικά Θέματα και Δημόσιες Επενδύσεις

Η πρόοδος στην υλοποίηση των έργων του Προγράμματος Εθνικής Ανασυγκρότησης και Ανθεκτικότητας (PNRR) οδήγησε σε αύξηση των δημόσιων επενδύσεων. Μέχρι το τέλος του 2023, στη Λομβαρδία είχαν διατεθεί πάνω από 13 δισ ευρώ, με 6 δισ ευρώ ήδη προκηρυχθέντα για την κατασκευή δημόσιων έργων.

Αναλύοντας τα στοιχεία, οι κατανομές πόρων δείχνουν ότι στη Λομβαρδία αντιστοιχούν 1.307 ευρώ ανά κάτοικο, συγκριτικά με τον ιταλικό μέσο όρο των 1.902 ευρώ. Οι μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις αφορούν την υγειονομική περίθαλψη, την οικολογική μετάβαση και την εκπαίδευση. Ένα τρίτο των πόρων διαχειρίζονται εθνικοί φορείς, ενώ οι Δήμοι έχουν την ευθύνη για το ένα τέταρτο των διατιθέμενων πόρων, αντίστοιχα με τον μέσο όρο της Ιταλίας.

Εκθεσιακή δραστηριότητα

Ο τομέας των εμπορικών εκθέσεων συνέχισε την ανάκαμψή του μετά την υγειονομική κρίση. Το 2023, η Fiera Milano, γνωστή για τη διοργάνωση διεθνών εκθέσεων σε διάφορους κλάδους όπως η μόδα, η βιομηχανία και η τεχνολογία, διοργάνωσε 47 εκδηλώσεις σε Μιλάνο και άλλες τοποθεσίες. Τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας για το 2023 ήταν θετικά, με τα έσοδα να αυξάνονται κατά 29% σε σύγκριση με το 2022, φτάνοντας τα 283,8 εκατ. ευρώ. Τα καθαρά κέρδη ανήλθαν σε 29 εκατ. ευρώ, αντί για ζημία 5,6 εκατ. ευρώ το προηγούμενο έτος, ενώ τα κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν σε 0,41 ευρώ. Η κερδοφορία αυξήθηκε κυρίως λόγω της ανόδου των εσόδων, με πρόβλεψη σταθερότητας για τα επόμενα χρόνια.

Τουρισμός

Παράλληλα, η Λομβαρδία προσέλκυσε περίπου 17,7 εκατομμύρια τουρίστες το 2023, καθιστώντας την τη δεύτερη πιο δημοφιλή περιοχή της Ιταλίας μετά το Βένετο. Οι τουριστικές ροές στην περιοχή ξεπέρασαν τα προ πανδημίας επίπεδα, υποστηριζόμενες από τα ιστορικά κέντρα του Μιλάνου και της Μπρέσια, καθώς και τις φυσικές ομορφιές των λιμνών Κόμο και Γκάρντα.

Προοπτικές για το 2024

Ως εκ των ανωτέρω, η οικονομική δυναμική της Λομβαρδίας αναμένεται υποτονική κατά το 2024, με περαιτέρω επιβράδυνση της ανάπτυξης. Οι διαρθρωτικές αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με τις προκλήσεις που προκύπτουν από την κλιματική, τεχνολογική και δημογραφική μετάβαση, θα καθορίσουν τη μελλοντική αναπτυξιακή πορεία της περιοχής.

Παράλληλα, οι δημογραφικές αλλαγές και η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας και τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η Λομβαρδία παραμένει μια οικονομικά ισχυρή περιφέρεια, με σημαντική συμβολή στην εθνική οικονομία. Ωστόσο, η επιβράδυνση της ανάπτυξης και οι διαρθρωτικές προκλήσεις απαιτούν προσαρμογές και νέες στρατηγικές για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής. Οι επενδύσεις στην ενεργειακή αποδοτικότητα, τις νέες τεχνολογίες και την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων θα είναι κρίσιμες για το μέλλον της Λομβαρδίας.

Εξωτερικό εμπόριο Περιφέρειας Λομβαρδίας

Εξαγωγές αγαθών. - Η αξία των πωλήσεων στο εξωτερικό αυξήθηκε ελαφρά (0,8%, αμετάβλητη στην Ιταλία), διακόπτοντας τη φάση της έντονης επέκτασης που ξεκίνησε το δεύτερο εξάμηνο του 2020. Εκτιμώμενες σε σταθερές τιμές, οι εξαγωγές μειώθηκαν (-0,6%), αλλά λιγότερο από το παγκόσμιο εμπόριο και τη δυνητική ζήτηση για τα προϊόντα της περιοχής (-1,4% και -1,9%, αντίστοιχα).

Η μείωση επικεντρώθηκε στη ζώνη του ευρώ (-3,1% σε όγκο) και οφείλεται στη σημαντική συρρίκνωση των όγκων που πωλήθηκαν στη Γερμανία (ιδίως για τα μεταλλικά και φαρμακευτικά προϊόντα), τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της περιοχής.

Μεταξύ των άλλων κύριων χωρών της περιοχής, οι όγκοι μειώθηκαν επίσης ελαφρώς στην Ισπανία και τη Γαλλία. Αντιθέτως, οι εξαγωγές αυξήθηκαν προς χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ (1,7%), χάρη στην αύξηση των όγκων που πωλήθηκαν στην Ελβετία και τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Οι εξαγωγές σε πραγματικούς όρους προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και ιδίως προς Κίνα παρέμειναν στάσιμες, ενώ οι εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκαν.

Σε επίπεδο τομέων, οι εξαγωγές σε σταθερές τιμές αυξήθηκαν για τον εξοπλισμό μεταφορών, τα μηχανήματα και τα τρόφιμα, από την άλλη πλευρά, σημειώθηκαν απότομες μειώσεις σε καουτσούκ-πλαστικά και ορυκτά, χημικά, ηλεκτρονικά και τα φαρμακευτικά προϊόντα.

Από τα τέλη Νοεμβρίου 2023, οι διεθνείς οδοί εφοδιασμού μεταξύ Ασίας και της Ευρώπης έχουν επιμηκυνθεί λόγω των επιθέσεων σε εμπορικά πλοία στο Στενό του Bab el Mandeb, στις εκβολές της Ερυθράς Θάλασσας. Σε αυτή τη ναυτιλιακή διαδρομή καλύφθηκε το 2022 μόνο το 7% των εξαγωγών της Λομβαρδίας, ποσοστό που αντιστοιχεί σε εκείνο της Ιταλίας. Από την πλευρά των εισαγωγών, σύμφωνα με την ανακατασκευή που λαμβάνει υπόψη τη χρήση των εισαγόμενων αγαθών στην περιφερειακή παραγωγή, εκτιμάται ότι η Λομβαρδία εξαρτιόταν από την Ερυθρά Θάλασσα για σχεδόν το 16% των αγορών από το εξωτερικό (όπως και στην Ιταλία).

Διεθνές εμπόριο υπηρεσιών. - Το 2023, οι εξαγωγές και οι εισαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν τόσο σε αξία (7,3% και 10,4%, αντίστοιχα) όσο και σε σχέση με το ΑΕΠ, αν και ελαφρώς. Η αύξηση των εξαγωγών προήλθε ομοίως από τις δαπάνες των ξένων επισκεπτών (αύξηση 15,7 %) και οι επιχειρηματικές υπηρεσίες συνέβαλαν ομοίως στην αύξηση των εξαγωγών.

Μεταξύ των τελευταίων, οι οποίες αυξήθηκαν κυρίως προς χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ, τα στοιχεία που επηρεάστηκαν περισσότερο ήταν οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών υπολογιστών και τηλεπικοινωνιών, η έρευνα και ανάπτυξη και οι επαγγελματικές υπηρεσίες. Η αύξηση των εισαγωγών, κυρίως από χώρες της ΕΕ, προήλθε κυρίως από τις επιχειρηματικές υπηρεσίες, ιδίως τις επαγγελματικές, χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Οι δαπάνες των κατοίκων της Λομβαρδίας για ταξίδια, περίπου το ένα τέταρτο των συνολικών εισαγωγών, αυξήθηκαν κατά 16,7%.

Αναλύοντας τους παρακάτω πίνακες διαπιστώνουμε με στοιχεία του 2023, ότι οι εισαγωγές προς τη βόρειο Ιταλία αποτελούν περίπου το 63% των ιταλικών εισαγωγών και προς τη Λομβαρδία να αποτελούν το 29% του συνόλου των ιταλικών εισαγωγών και το 47% των εισαγωγών προς τη βόρειο Ιταλία.

Γενικά οι εισαγωγές στη βόρειο Ιταλία το 2023 παρουσίασαν μικρή μείωση (-0,6%) παράλληλα με τη μείωση στο σύνολο των ιταλικών εισαγωγών (-11%).

Αντίστοιχα οι εξαγωγές από τη βόρειο Ιταλία αποτελούν το 69% των ιταλικών εξαγωγών και ειδικά από τη Λομβαρδία να αποτελούν το 26% του συνόλου των ιταλικών εξαγωγών και το 37% των εξαγωγών από τη βόρειο Ιταλία.

Οι εξαγωγές από τη βόρειο Ιταλία το 2023 παρουσίασαν μικρή αύξηση (0,9%) αντίθετα με τη μικρή μείωση στο σύνολο των ιταλικών εξαγωγών (-0,1%).

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΜΙΛΑΝΟΥ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (2020-2023)

Αξία σε εκ. ευρώ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2020	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/2021 %	Μεταβολή 2023/2022 %	Λομβαρδία Μερίδιο 2022	Λομβαρδία Μερίδιο 2023
Ιταλία	373.428	480.437	664.219	591.722	38,3%	-11%	27,8%	29,4%
Β. Ιταλία	245.739	313.414	394.216	372.430	25,8%	-0,6%	46,9%	46,7%
Lombardia	120.663	150.975	184.982	173.866	22,5%	-0,6%		
Emilia Romagna	33.961	53.502	71.351	62.901	33,4%	-12%		
Veneto	41.487	43.037	52.619	49.892	22,3%	-0,5%		
Piemonte	27.926	35.409	45.358	49.228	28,1%	8,5%		
Friuli Venezia Giulia	6.809	9.395	12.014	10.995	27,9%	-0,8%		
Trentino Alto Adige	6.524	8.256	10.428	10.469	26,3%	0,4%		
Liguria	8.105	12.487	16.972	14.608	35,9%	-14%		
Valle d'Aosta	264	353	492	471	39,4%	-0,4%		

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ - Μιλάνου

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΞΑΓΩΓΕΣ (2020-2023)

Αξία σε εκ. ευρώ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	2020	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/2021 %	Μεταβολή 2023/2022 %	Λομβαρδία Μερίδιο 2022	Λομβαρδία Μερίδιο 2023
Ιταλία	436.718	520.771	629.970	626.088	21,0%	-0,1%	25,8%	26,1%
Β. Ιταλία	307.713	301.580	433.545	437.530	43,8%	0,9%	37,4%	37,4%
Lombardia	114.063	136.513	162.249	163.574	18,9%	0,8%		
Emilia Romagna	61.973	7.338	84.158	85.466	1046,9%	1,6%		
Veneto	60.181	70.807	82.194	81.955	16,1%	-00%		
Piemonte	41.107	49.817	59.444	63.756	19,3%	7,3%		
Friuli Venezia Giulia	14.306	18.185	22.124	19.112	21,7%	-14%		
Trentino Alto Adige	8.442	10.251	11.845	12.257	15,5%	3,5%		
Liguria	7.080	7.951	10.574	10.659	33,0%	0,8%		
Valle d'Aosta	561	718	957	751	33,3%	-22%		

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ - Μιλάνου

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΜΙΛΑΝΟΥ

Διμερές εμπόριο Ελλάδας – Λομβαρδίας

Ειδικότερα, ως προς το Διμερές Εμπόριο της Ελλάδα με την Ιταλία, παραθέτουμε, ως ακολούθως, πίνακες εισαγωγών και εξαγωγών ανά ιταλική περιφέρεια. Όπως προκύπτει από τα εν λόγω στοιχεία, η Λομβαρδία είναι η πρώτη σημαντικότερη περιφέρεια, κατά την εξεταζόμενη τριετία 2021-2023, τόσο ως προς τις εισαγωγές (με μερίδιο 40,8% για το 2023), όσο και ως προς τις εξαγωγές (με 38,1% για το 2023),.

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΒΟΡ. ΙΤΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ							
Αξία σε χιλ. €							
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/2021 %	Μεταβολή 2023/2022 %	Μερίδιο 2022	Μερίδιο 2023
B. Ιταλία	1.906.159	2.575.598	2.566.799	35,1%	-0,3%	100%	100%
Lombardia	746.587	1.079.203	1.046.072	44,6%	-3,1%	41,9%	40,8%
Emilia Romagna	301.775	362.721	375.775	20,2%	3,6%	14,1%	14,6%
Veneto	478.743	526.139	737.656	9,9%	40,2%	20,4%	28,7%
Piemonte	84.488	103.187	111.991	22,1%	8,5%	4,0%	4,4%
Friuli Venezia Giulia	153.059	311.553	154.375	103,6%	-50,4%	12,1%	6,0%
Trentino Alto Adige	12.412	31.670	30.329	155,2%	-4,2%	1,2%	1,2%
Liguria	128.987	160.978	110.111	24,8%	-31,6%	6,3%	4,3%
Valle d'Aosta	108	147	490	36,7%	233,0%	0,01%	0,02%

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ - Μιλάνου

ΕΞΑΓΩΓΕΣ Β. ΙΤΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ							
Αξία σε χιλ. €							
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/2021 %	Μεταβολή 2023/2022 %	Μερίδιο 2022	Μερίδιο 2023
B. Ιταλία	3.922.601	4.429.778	4.779.462	12,9%	7,9%	100%	100%
Lombardia	1.478.354	1.656.365	1.820.161	12,0%	9,9%	37,4%	38,1%
Emilia Romagna	953.708	1.088.358	1.099.570	14,1%	1,0%	24,6%	23,0%
Veneto	761.802	855.780	894.941	12,3%	4,6%	19,3%	18,7%
Piemonte	424.639	474.511	625.902	11,7%	31,9%	10,7%	13,1%
Friuli Venezia Giulia	165.981	180.675	170.465	8,9%	-5,7%	4,1%	3,6%
Trentino Alto Adige	60.819	74.529	87.515	22,5%	17,4%	1,7%	1,8%
Liguria	76.944	99.301	80.463	29,1%	-19,0%	2,2%	1,7%
Valle d'Aosta	355	258	445	-27,3%	72,4%	0,01%	0,01%

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ – Μιλάνου

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΜΙΛΑΝΟΥ

Ειδικότερα, ο όγκος εμπορίου μεταξύ Λομβαρδίας και Ελλάδος ξεκίνησε στην αρχή της περιόδου 2020-2023, με κάτι λιγότερο από 2 δις ευρώ, το 2020 και ξεπέρασε τα 2,8 δις ευρώ το 2023, με τις εισαγωγές από Ελλάδα να παραμένουν κοντά στο 1 δις ευρώ και τις εξαγωγές στην Ελλάδα να ξεπερνούν το 1,8 δις ευρώ.

ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ - ΕΛΛΑΔΟΣ							
Αξία σε εκατ. €							
	2020	2021	2022	2023	Μεταβολή 2021/2020	Μεταβολή 2022/2021	Μεταβολή 2023/2022
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ ΜΕ ΕΛΛΑΔΑ	1.929	2.225	2.736	2.866	15,3%	23,0%	4,8%
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ	726	747	1.079	1.046	2,8%	44,6%	-0,3%
ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	1.203	1.478	1.656	1.820	22,9%	12,0%	9,9%
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ ΜΕ ΕΛΛΑΔΑ	477	732	577	774	53,5%	-21%	34,1%

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ - Μιλάνου

Ειδικότερα για το 2023, συγκρατούμε ότι οι ελληνικές εξαγωγές προς τη Λομβαρδία παρέμειναν σχεδόν ίδιες σε σχέση με το 2022 επιβραδύνοντας το ρυθμό αύξησης των προηγούμενων ετών. Αντίθετα, οι ελληνικές εισαγωγές από Λομβαρδία συνέχισαν την αυξητική πορεία της τετραετίας με μειούμενο όμως ρυθμό. Αποτέλεσμα των ανωτέρω, η αύξηση του ελληνικού εμπορικού ελλείμματος με τη Λομβαρδία κατά 34%.

Ως προς τα προϊόντα που εισάγονται στην περιφέρεια της Λομβαρδίας από την Ελλάδα και εξάγονται από τη Λομβαρδία προς την Ελλάδα, παραθέτουμε ως ακολούθως αναλυτικούς πίνακες των 20 σημαντικότερων προϊόντων ως προς την αξία του σε χιλ. ευρώ σε βάθος τριετίας (2021-2023).

Όπως παρατηρούμε από τους εν λόγω πίνακες, τα 20 σημαντικότερα προϊόντα που εισάγονται από την Ελλάδα στην Περιφέρεια της Λομβαρδίας αποτελούν το 90% των συνολικών εισαγωγών, με τα πρώτα 10 εξ' αυτών να αποτελούν το 80%. Αντίστοιχα, τα 20 σημαντικότερα προϊόντα που εξάγονται από τη Περιφέρεια της Λομβαρδίας στη Ελλάδα αποτελούν το 67% των συνολικών εξαγωγών και τα πρώτα 10 εξ' αυτών το 50,5% του συνόλου.

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΜΙΛΑΝΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ των 20 σημαντικότερων προϊόντων

Αξία σε εκατ. ευρώ

ΠΡΟΙΟΝ	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/2021 %	Μεταβολή 2023/2022 %	Μερίδιο 2022	Μερίδιο 2023
ΣΥΝΟΛΟ εισαγωγών Λομβαρδίας από Ελλάδα	746,6	1.079,2	1.046,1	44,6%	-0,3%	100,0%	100,0%
CI262-Υπολογιστές και περιφερειακά	187,4	286,5	236,4	52,9%	-17%	26,5%	22,6%
CA105-Προϊόντα γαλακτοκομικών βιομηχανιών	90,1	102,9	116,8	14,2%	13,5%	9,5%	11,2%
CH244-Πολύτιμα βασικά μέταλλα και άλλα μη σιδηρούχα μέταλλα. πυρηνικά καύσιμα	72,2	98,3	88,0	36,2%	-11%	9,1%	8,4%
AA030-Ψάρια και άλλα αλιευτικά προϊόντα. προϊόντα υδατοκαλλιέργειας	61,5	82,5	78,2	34,1%	-0,5%	7,6%	7,5%
CF212-Φάρμακα και φαρμακευτικά σκευάσματα	45,3	54,5	73,4	20,3%	34,7%	5,1%	7,0%
CH242-Σωλήνες, αγωγοί, κοίλες τομές και συναφή εξαρτήματα από χάλυβα (εξαιρουμένων αυτών από χυτό χάλυβα)	25,6	30,5	56,7	19,5%	85,7%	2,8%	5,4%
CI263-Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός	33,7	40,5	56,0	20,1%	38,2%	3,8%	5,4%
CD192-Προϊόντα που προέρχονται από τη διύλιση πετρελαίου	7,8	5,2	51,5	-33%	886,2%	0,5%	4,9%
CE201-Βασικές χημικές ουσίες, λιπάσματα και αζωτούχες ενώσεις, πλαστικά και συνθετικό καουτσούκ σε πρωτογενείς μορφές	34,5	49,3	40,0	42,9%	-19%	4,6%	3,8%
AA011-Προϊόντα μη μόνιμων γεωργικών καλλιεργειών	29,4	34,0	38,7	15,8%	13,9%	3,2%	3,7%
CA104-Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη	11,5	7,4	20,3	-35%	173,8%	0,7%	1,9%
CG222-Είδη από πλαστικά υλικά	9,8	20,1	12,6	104,7%	-37%	1,9%	1,2%
EE381-Απόβλητα	12,4	15,6	11,3	26,0%	-27%	1,4%	1,1%
AA012-Προϊόντα μόνιμων καλλιεργειών	8,0	5,7	11,2	-28%	95,6%	0,5%	1,1%
CC171-Πολτός, χαρτί και χαρτόνι	3,8	8,9	9,4	130,9%	6,3%	0,8%	0,9%
CE204-Σαπούνια και απορρυπαντικά, προϊόντα καθαρισμού και στίλβωσης, αρώματα και καλλυντικά	7,2	10,5	9,1	44,9%	-13%	1,0%	0,9%
CB151-Δεσμένο και κατεργασμένο δέρμα. είδη ταξιδιού, τσάντες, δερμάτινα είδη και είδη σέλας. προετοιμασμένες και βαμμένες γούνες	1,5	3,1	8,1	107,8%	159,0%	0,3%	0,8%
CA102-Μεταποιημένα και διατηρημένα ψάρια, μαλακόστρακα και μαλάκια	10,4	7,9	7,3	-25%	-0,8%	0,7%	0,7%
VV899-Εμπορεύματα που δηλώθηκαν ως προμήθειες πλοίου, επιστράφηκαν και απορριφθέντα εθνικά αγαθά, διάφορα αγαθά	2,7	7,3	7,1	175,9%	-0,3%	0,7%	0,7%
CH257-Μαχαίρια, εργαλεία και είδη υλικού	6,7	7,1	7,0	6,8%	-0,1%	0,7%	0,7%

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ – Μιλάνου

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΜΙΛΑΝΟΥ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ των 20 σημαντικότερων προϊόντων							
Αξία σε εκατ. ευρώ							
ΠΡΟΙΟΝ	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/2021 %	Μεταβολή 2023/2022 %	Μερίδιο 2022	Μερίδιο 2023
ΣΥΝΟΛΟ εξαγωγών Λομβαρδίας σε Ελλάδα	1.478,4	1.656,4	1.820,2	12,0%	9,9%	100,0%	100,0%
CF212-Φάρμακα και φαρμακευτικά σκευάσματα	162,1	185,7	190,2	14,5%	2,4%	11,2%	10,4%
CL303-Αεροσκάφη, διαστημόπλοια και συναφείς συσκευές	12,4	11,5	154,2	-07%	1244,6%	0,7%	8,5%
CK282-Άλλες μηχανές γενικής χρήσης	133,4	114,5	121,8	-14%	6,3%	6,9%	6,7%
CG222-Είδη από πλαστικά υλικά	90,3	102,2	96,0	13,2%	-0,6%	6,2%	5,3%
CE204-Σαπούνια και απορρυπαντικά, προϊόντα καθαρισμού και στίλβωσης, αρώματα και καλλυντικά	55,1	71,4	77,7	29,4%	9,0%	4,3%	4,3%
CK281-Μηχανές γενικής χρήσης	56,1	60,2	66,7	7,4%	10,8%	3,6%	3,7%
CE201-Βασικές χημικές ουσίες, λιπάσματα και αζωτούχες ενώσεις, πλαστικά και συνθετικό καουτσούκ σε πρωτογενείς μορφές	77,2	81,0	66,5	4,9%	-18%	4,9%	3,7%
CB141-Είδη ένδυσης, εξαιρουμένων των γούνινων ενδυμάτων	64,2	68,3	58,3	6,4%	-15%	4,1%	3,2%
CK289-Άλλα μηχανήματα για ειδικούς σκοπούς	35,0	46,5	54,3	32,8%	16,7%	2,8%	3,0%
CA108-Άλλα προϊόντα διατροφής	28,4	33,4	35,7	17,6%	6,8%	2,0%	2,0%
CH244-Πολύτιμα βασικά μέταλλα και άλλα μη σιδηρούχα μέταλλα. πυρηνικά καύσιμα	32,5	35,2	34,9	8,1%	-0,1%	2,1%	1,9%
CE205-Άλλα χημικά προϊόντα	30,6	37,7	34,8	23,0%	-0,8%	2,3%	1,9%
CB139-Άλλα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	37,3	39,7	33,0	6,2%	-17%	2,4%	1,8%
CJ271-Ηλεκτροκινητήρες, γεννήτριες και μετασχηματιστές. εξοπλισμός διανομής και ελέγχου ηλεκτρικής ενέργειας	32,1	44,3	32,3	38,1%	-27%	2,7%	1,8%
CH259-Άλλα μεταλλικά προϊόντα	29,4	34,4	32,1	17,2%	-0,7%	2,1%	1,8%
CA105-Προϊόντα γαλακτοκομικών βιομηχανιών	23,8	29,7	30,7	24,6%	3,6%	1,8%	1,7%
CI263-Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός	6,1	6,5	26,4	6,9%	304,1%	0,4%	1,4%
CB152-Υποδήματα	23,3	31,0	26,0	33,3%	-16%	1,9%	1,4%
CM310-Επιπλα	16,7	21,7	24,6	29,7%	13,3%	1,3%	1,4%
CH257-Μαχαίρια, εργαλεία και είδη υλικού	20,9	23,8	23,8	14,0%	0,0%	1,4%	1,3%

Πηγή: ISTAT, Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ - Μιλάνου

Παρουσία ελληνικών επιχειρήσεων στην Λομβαρδία

Καταγεγραμμένες ελληνικές εταιρείες με παρουσία στη Β. Ιταλία είναι μεταξύ άλλων οι: Όμιλος Βιοχάλκο (εμπόριο μετάλλων), Olympos Italia, Adonis, Neogal Italia (εμπόριο γαλακτοκομικών), Όμιλος ΓΕ Δημητρίου (GED Toyotomi Italia, αντιπροσώπευση της εταιρείας στην Ιταλία), Sunlight-Γερμανός, Energean P.I.c.

Υπολογίζεται ότι περισσότερες από 150 εταιρείες συμμετείχαν σε ετήσιες εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν στην περιφέρεια της Λομβαρδίας και στη Β. Ιταλία το 2023, με το Μιλάνο να συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων.

Οι εκθέσεις που συγκέντρωσαν τις περισσότερες ελληνικές συμμετοχές ήταν οι: HOST, HOMI Fashion & Jewels, MICAM, White Show, Salone del Mobile, Tutto Food, MARMOMAC κ.α..

Ευκαιρίες για ελληνικές επιχειρήσεις στην ιταλική αγορά με έμφαση στην περιοχή της Λομβαρδίας

Στο πλαίσιο των διαρκώς αναπτυσσόμενων οικονομικών σχέσεων Ελλάδας-Ιταλίας, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα επιχειρηματικών προοπτικών στην ιταλική αγορά, με ιδιαίτερη έμφαση στην περιοχή της Λομβαρδίας, για τους Έλληνες επιχειρηματίες.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, συνεργασίες σε εμπόριο, εξαγωγές και ηλεκτρονικό εμπόριο μπορούν να ενισχύσουν την ανταλλαγή προϊόντων πολυτελείας, μόδας, διατροφής, καλλυντικών και φαρμάκων.

Οι εξαγωγές ελληνικών τροφίμων και ποτών μπορούν να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση της ιταλικής αγοράς για μεσογειακά προϊόντα. Υπάρχουν ευκαιρίες για επενδύσεις σε τεχνολογία, καινοτομία και βιώσιμες πρακτικές, καθώς και στον τουρισμό και τη φιλοξενία, με έμφαση σε ευεξία και ιατρικό τουρισμό. Το Μιλάνο προσφέρει προοπτικές στον τομέα της μόδας και του σχεδίου, όπου Έλληνες και Ιταλοί έχουν ευκαιρίες να συνάψουν συνεργασίες και να δημιουργήσουν κοινά επιχειρηματικά σχέδια.

Η Λομβαρδία είναι μια από τις πιο ποικιλόμορφες και ανεπτυγμένες οικονομικά περιοχές της Ιταλίας, συμπεριλαμβανομένου του χρηματοοικονομικού κόμβου του Μιλάνου. Κατά καιρούς παρουσιάζονται επιχειρηματικές ευκαιρίες σε συγκεκριμένους τομείς, οι οποίοι είναι σκόπιμο να εξετάζονται από τις ελληνικές εταιρείες που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή. Συνίσταται η επίσκεψη του ιστότοπου αγορά του Υπουργείου Εξωτερικών για την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των ελληνικών εξωστρεφών επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται για την ιταλική αγορά.

Ενδεικτική αναφορά σε κλάδους δυνητικής ελληνοϊταλικής επιχειρηματικής συνεργασίας:

Εμπόριο και Εξαγωγές: Δεδομένης της ιστορικής σημασίας των εμπορικών δρόμων της Μεσογείου, οι Ιταλοί και οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορούν να αξιοποιήσουν ο ένας τις δυνάμεις του άλλου σε διάφορους τομείς. Η ιταλική τεχνογνωσία στα είδη πολυτελείας και τη μόδα μπορεί να συνεργαστεί με την ελληνική αριστεία σε προϊόντα διατροφής, χειροτεχνίες και πολιτιστικά αντικείμενα, καθώς και στο τομέα καλλυντικών και φαρμάκων.

Αυτή η συγχώνευση μπορεί να διευκολύνει το διασυνοριακό εμπόριο και να προωθήσει την καινοτομία. **Ηλεκτρονικό εμπόριο και ικανότητα λιανικού εμπορίου:** Η αισθητή μετατόπιση προς τις διαδικτυακές πλατφόρμες λιανικής πώλησης στην Ιταλία δημιουργεί ένα άνοιγμα για τους Έλληνες επιχειρηματίες να δημιουργήσουν θύλακες ηλεκτρονικού εμπορίου για να προσφέρουν διακριτά προϊόντα, που περιλαμβάνουν ελληνικά βιοτεχνικά είδη, ενδύματα και αξεσουάρ, εκμεταλλευόμενοι έτσι τη συμπεριφορά των καταναλωτών.

Τρόφιμα και Ποτά: Οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορούν να αξιοποιήσουν την ιταλική αγορά εξάγοντας παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα όπως: ελαιόλαδο, κρασιά, μέλι, τυριά και άλλα premium/gourmet προϊόντα. Παρά την ανταγωνιστικότητα που φαίνεται ότι υπάρχει με ορισμένα από τα ως άνω προϊόντα, επισημαίνεται ότι η απαιτητική ιταλική αγορά εκτιμά τα υψηλής ποιότητας και αυθεντικά προϊόντα, ιδίως όταν αυτά προσφέρονται σε ανταγωνιστικές τιμές. Παράλληλα, το αυξανόμενο ενδιαφέρον των Ιταλών καταναλωτών για τη μεσογειακή κουζίνα και για αυθεντικές γαστρονομικές εμπειρίες, δημιουργεί εύφορο έδαφος για τις ελληνικές εξαγωγές. **Επιχειρήσεις Γαστρονομίας:** Πέρα από το πεδίο των εξαγωγών, οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορούν να εξερευνήσουν τη δυνατότητα δημιουργίας εγκαταστάσεων με επίκεντρο τη γαστρονομία, που οριοθετούνται από την ελληνική μαγειρική κουλτούρα και κουζίνα. Τα εστιατόρια, τα μπιστρό και τα ειδικευμένα σημεία πώλησης ελληνικών τροφίμων (π.χ κρητικά προϊόντα, premium, gourmet, super food κλπ) αποτελούν βιώσιμα εγχειρήματα σε αυτό το πλαίσιο.

Τεχνολογία και Καινοτομία: Η Λομβαρδία είναι επίσης ένα τεχνολογικό hotspot με πολυάριθμες νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογίας και θύλακες καινοτομίας. Οι Έλληνες επιχειρηματίες που εργάζονται σε τομείς όπως η ανάπτυξη λογισμικού, η τεχνητή νοημοσύνη, η βιοτεχνολογία και η καθαρή ενέργεια μπορούν να εξερευνήσουν συνεργασίες, επενδύσεις ή ακόμα και να δημιουργήσουν τα δικά τους εγχειρήματα. Το αναπτυσσόμενο τεχνολογικό οικοσύστημα της Λομβαρδίας περικλείει πιθανές προοπτικές για επενδύσεις, συνεργασίες και επιχειρηματικές ευκαιρίες. Επίσης, μπορούν να διερευνηθούν πιθανές συνεργασίες επιχειρηματικού κεφαλαίου, κοινές επενδύσεις σε νεοφυείς επιχειρήσεις ή συνεργασίες σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που απευθύνονται σε ποικίλη πελατεία.

Βιώσιμες Επιχειρήσεις: Η κλιμακούμενη έμφαση σε βιώσιμα πρότυπα και οικολογικά αρμονικές πρακτικές στη Λομβαρδία χρησιμεύει ως πλατφόρμα όπου οι Έλληνες επιχειρηματίες εξοπλισμένοι με οικολογικά εμπορεύματα ή υπηρεσίες και φιλική προς το περιβάλλον επιχειρηματική νοοτροπία μπορούν να βρουν μια δεκτική αγορά. **Ενέργεια και πρωτοβουλίες αιφορίας:** Τόσο η Ιταλία όσο και η Ελλάδα έχουν δεσμευτεί σε επίπεδο ΕΕ για τη διατήρηση του περιβάλλοντος και τις βιώσιμες πρακτικές. Οι κοινές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που αφορούν την κλιματική αλλαγή, τις λύσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τις φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες μπορούν να έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο.

Τουρισμός και Φιλοξενία: Η Λομβαρδία προσελκύει σημαντικό αριθμό τουριστών, συμπεριλαμβανομένων τόσο των ταξιδιωτών αναψυχής όσο και των επαγγελματιών (εταιρικός τουρισμός). Οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορούν να διερευνήσουν συνεργασίες με boutique ξενοδοχεία, εστιατόρια και ταξιδιωτικά γραφεία που καλύπτουν τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των τουριστών. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τουριστικά προγράμματα που συνδυάζονται με προγράμματα ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης (ιαματικός τουρισμός).

Η αισθητή αύξηση του τουρισμού ευεξίας και οι συνακόλουθες προτιμήσεις για προϊόντα προσανατολισμένα στην υγεία τεκμηριώνουν έναν χώρο όπου οι Έλληνες επιχειρηματίες, που γνωρίζουν τους τομείς ευεξίας, μπορούν να προσφέρουν μια ποικιλία υπηρεσιών όπως καταφύγια γιόγκα, θεραπείες σπα και ευεξίας, φυσικά προϊόντα υγείας και βιολογικά εμπορεύματα.

Μόδα και Σχέδιο: Το Μιλάνο, η πρωτεύουσα της Λομβαρδίας, είναι γνωστό ως παγκόσμιος κόμβος μόδας και σχεδιασμού. Οι Έλληνες επιχειρηματίες με υπόβαθρο στη μόδα, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα ή το σχέδιο μπορούν να συμμετέχουν σε εμπορικές εκθέσεις, να δημιουργήσουν μπουτίκ και ατελιέ υψηλής ραπτικής ή να συνεργαστούν με Ιταλούς σχεδιαστές ή να συνάψουν συμβιωτικές συμμαχίες με υφιστάμενες ιταλικές επωνυμίες.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Οι αλληλεπιδράσεις και οι πιθανές συνεργασίες μεταξύ Ιταλών και Ελλήνων επιχειρηματιών στην περιοχή της Λομβαρδίας υπογραμμίζονται από μια συρροή ιστορικών συγγενειών, γεωγραφικής εγγύτητας και συμπληρωματικών οικονομικών δυνατοτήτων. Αυτή η συγκυρία προσφέρει ένα γόνιμο έδαφος για συμβιωτικές επιχειρηματικές προοπτικές, ενισχύοντας την αμοιβαία ανάπτυξη και καινοτομία.

Πριν ξεκινήσει οποιαδήποτε επιχειρηματική προσπάθεια, είναι σημαντικό να διεξαχθεί οργανωμένη ανάλυση της αγοράς και ανάπτυξη ενός ισχυρού επιχειρηματικού σχεδίου, καθώς και να γίνουν κατανοητοί οι τοπικοί κανονισμοί και τα τοπικά επιχειρηματικά ήθη και επιχειρηματικές πρακτικές.

Επιπλέον, είναι σκόπιμο να επιδιωχθεί συνεργασία με γηγενείς ενδιαφερόμενους φορείς και να αναπτυχθούν τοπικές επαφές που να παρέχουν πληροφορίες για τη δυναμική της περιοχής της Λομβαρδίας. Η δημιουργία αποτελεσματικών καναλιών επικοινωνίας, η αξιοποίηση ευκαιριών δικτύωσης και η δημιουργία στρατηγικών συνεργασιών είναι καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση συνεργατικών επιχειρηματικών προοπτικών σε βιώσιμα εγχειρήματα.

Το Γραφείο ΟΕΥ στο Μιλάνο παρέχει συνεχής πληροφόρηση για τη δυναμική της περιοχής της Λομβαρδίας. Συμβάλει στην διασύνδεση των ελληνικών επιχειρήσεων με γηγενείς επιχειρηματικούς φορείς και στην ανάπτυξη τοπικών επαφών με στόχο την επιτυχή είσοδο και εγκατάσταση των ελληνικών εξωστρεφών επιχειρήσεων στην ιταλική αγορά και στην ανάπτυξη γόνιμων και αμοιβαίως επωφελών συνεργασιών.

ΠΑΓΩΝΑ ΛΑΡΔΑ
Σύμβουλος ΟΕΥ Α'

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΜΙΛΑΝΟΥ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Διεύθυνση:	Via Maddalena 9, 20122 Milano
Τηλέφωνα	Τηλ.: +3902 72095543 , 80504361
Email / Website:	Email.: ecocom-milano@mfa.gr Website: https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/842
Διαφορά Ώρας / Ωράριο:	Διαφ.Ώρας: Χ: -1, Θ: -1 Ωράριο: Χ: 10:00 - 18:00, Θ: 10:00 - 18: 00

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

- ✓ ISTAT (Istituto Nazionale di Statistica, <https://www.istat.it/en/>)
- ✓ BANKA d' ITALIA (<https://www.bancaditalia.it/>)
- ✓ FIERA DI MILANO (<https://www.fieramilano.it/>)
- ✓ ASSOLAMBARDA (<https://www.assolombarda.it/>)
- ✓ Regione Lombardia (<https://www.regione.lombardia.it/wps/portal/istituzionale/>)
- ✓ Comune di Milano (<https://www.comune.milano.it/>)
- ✓ Ministero degli Affari Esteri – Osservatorio Economico (<https://www.infomercatiesteri.it/osservatorio-economico.php>)